

ЗНАЧАЈ ПРОШИРЕНОГ ДЕЈСТВА ПОСЕБНИХ КОЛЕКТИВНИХ УГОВОРА

Проширеним дејством посебних колективних уговора запослени остварују шира права из радног односа у односу на права утврђена Законом о раду, и то права у погледу:

1. **Плаћеног одсуства** (дуже трајање плаћеног одсуства и већи број случајева за које се може одобрити плаћено одсуство);
  - у случају склапања брака;
  - порођаја супруге;
  - теже болести члана уже породице;
  - у случају смрти члана уже породице;
  - у случају добровољног давања крви;
  - и у другим случајевима утврђеним општим актом.
2. **Неплаћеног одсуства**;
3. **Зараде** (већа зарада по свим њеним елементима):
  - 3.1. Већа основна зарада;
  - 3.2. Већа увећана зарада:
    - 1) за рад на дан празника који је нерадни дан (у складу са Законом најмање 110% од основице);
    - 2) за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде (најмање 26% од основице);
    - 3) за прековремени рад (у складу са Законом најмање 26% од основице);
    - 4) по основу временаведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу – минули рад (у складу са Законом 0,4% од основице);
  - 3.2. Накнаде зараде;
  - 3.4. Накнаде трошкова;
  - 3.5. Других примања.
4. **Јубиларних награда и солидарне помоћи**
5. **Безбедности и заштите здравља на раду.**

Истраживање у којем су учествовали запослени у Одељењу за економска и социјална питања СССС, а чији су резултати објављени у студији под називом „**Колективни уговори код послодаваца у Републици Србији**“, између осталог, показује да захваљујући проширеном дејству посебних колективних уговора запослени код послодаваца остварују значајно већа права у погледу зарада, накнада зарада и осталих примања у односу на права која су утврђена важећим Законом и раду.

Тако на пример:

- Увећање зараде за рад на дан празника који је нерадни дан, према Закону о раду је најмање 110%, док се према колективним уговорима креће и до 210%. Увећање зараде, веће у односу на законски минимум присутно је код 39% пословних субјеката, док се код њих 51,4% поштује законски минимум од 110%.

- Увећање зараде за рад ноћу, више од 26% како је одређено Законом о раду, прима 59,4% радника.

- Увећање зараде за прековремени рад, више од Законом предвиђеног износа прима 50,8% радника.

- Увећање зараде по основу временаведеног на раду (минули рад), према колективним уговорима је 0,5% и 0,6% (према Закону 0,4%). Увећање веће од 0,4% примењује се код 45% радника.